ئاژانسی موتەبع بەیارەکانی ئەنجومەنی وەزیران لەدانیشتنی ئەمەدا بەاودەکاتەوە

لە میانی دانیشتنی ئاسایی خەیدا، ئەمە سەشمەم، ئەنجومەنی وەزیران کەمەک بەیاری دەرکرد، لەوانە پەسەندکردنی کەنتەکانی کەکخستنەوەی مامەلەی قەوارە سودمەندکان بە نوسراوی گرەنتی کە لە بەرژەوەندی ئەوان دەرچووە، هەروەها پابەندکردنی وەزارەتی دارایی بە پەدانی ئەو پارەی شایستە بە بانکی بازرگانی عەراق بەهەی هەرەمی کوردستانەوە.

نووسینگەی ڕاگەیاندنی سەرەک وەزیران لە ڕاگەیەندراوەکدا باویکردەوە,, ئەمە سەشمەم، محەمەد شیاع سودانی، سەرەکی ئەنجوومەنی وەزیران، سەرەکایەتیی دوانزەهەمین دانیشتنی ئاسایی ئەنجومەنی وەزیرانی کرد، کە تیایدا دەخی گشتی لە وەلات گفتوگۆی لەسەر کرا، و گرنگترین پرسە ئابووری وخزمەتگوزاریەکان پەداچوونەویان بە کرا، هەروەها گفتوگۆکرا لەسەر ئەو پرسانەی کە لە بەرنامەی کاردان و بەیاری پەویست لەسەر دران.

ناوبراو ڕایگەیاند کە لە بواری وزەدا ئەنجومەن دەنگی لەسەر ئەمانەی خوارەوە داوە:

1. ڕازامەندی بە ڕێگەدان بە وەزیری دارایی، یان هەرکەسێک کە دەسەڵاتی پێبدات، بە واژۆکردنی هەموارکردنەوەی ڕێککەوتننامەی قەرز لەگەڵ لایەنە پێیوەندیدارەکان بە دابینکردنی دارایی پرۆژەی نۆژەنکردنەوەی وەستگەی بابلی 400 ک.ڤ، کە بە قەرزی سویدی لەگەڵ بانکی جەی پی ئەم پارەدار دەکرێت.

2. پەسەندکردنی مەرجەکانی دارایی بە قەرزەکە بەپێی نووسراوی وەزارەتی دارایی لە بەرواری 25ی شوباتی 2024.

ئاماژەی بەوەشکرد، بە پشتبەستن بە ئەولەویەتەکانی حکومەت، کە تیشکیان خستە سەر چاکسازیی ئیداری، ئەنجومەن دەنگی لەسەر ئەمانەی خوارەوە دا:

1- پەسەندکردنی کۆنتڕاکتی ڕێکخستنی مامەڵەی قوارە سودمەندەکان بە نامەی گرێنتی کە لە بەرژەوەندی ئەوان دەرچووە، بە لەبەرچاوگرتنی تێبینیەکانی ئەنجومەنی وەزاری بە ئابووری کە بە نووسراوەکەی لە بەرواری 14ی 1ی 2024 پشتڕاستکراوەتەوە، کە هەموارکردنەوەی مادەی (17)ی بەپێی ئەوەی لە یاداشتنامەی فەرمانگەی یاسایی سکرتاریەتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران، لە ڕکەوتیە١ی ئازاری ٢٠٢٣ هاتووە.

2- ڕازامەندی لەسەر وەرگرتنی چەکەکی پەسەندکراو و بەوانامەدار یان نامەی گرێنتی، بە لەبەرچاوگرتنی ماوەی کارابوونی چەکی پەسەندکراو، و لایەنی سودمەند دەبێت پێش تەواوبوونی تازەی بکاتەوە تاوەکو پێویستیەکەی نەماوە، بەپێی ڕێساکان.

هەروەها لە چوارچێوەی ڕێکارەکانی چاکسازیی دارایی و بانکیدا، ئەنجومەن بڕیارەکی دەرکرد وەزارەتی دارایی فیدرالی پابەندکرد بە خەرجکردنی باجەکانی بانکی بازرگانی عێراق/TBI، کە لە هەرەمی کوردستانی عێراقەوە دەبە بدرێت، بە قیستی ساڵانەی مانگانە بە ساڵانی (٢٠٢٣، ٢٠٢٤) بە ڕێژەی (٦٣٦) ملیار دینار بە هەر ساڵێک، لە تەرخانکراوەکان دەبەدرێت.هەرەم بە ساڵی ٢٠٢٤، بە ئەوەی دواتر لەبەبەدرێت.

ڕوونیشیکردەوە، لە دانیشتنەکەدا پەسەندکردنی ڕاسپاردەکان کرا سەبارەت بە ڕێکارەکانی یەکلاکردنەوەی داواکارییەکانی دەرەوە، بەپێی بڕیارنامەکانی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە 28ی ساڵی 2014 و 48ی ساڵی 2018، بەم شێوەیەی خوارەوە:

1. هەموارکردنەوەی بڕگەکانی (1 و 2)ی بڕیارنامەی 28ی ئەنجومەنی وەزیرانی ساڵی 2014 بەم شێوەیەی خوارەوە:

ئ. بڕگەی (1) هەموار بکرێتەوە بە ئەوەی ببێتە: دەسەڵاتدان بەو وەزارەت و قەوارانەی کە پێیوەندییان بە وەزارەتکەوە نییە کە دەسەڵاتی دانوستانیان لەگەڵ کەمپانیا قەرزدەرەکان هەیە کە بڕیاری کۆتایی دادگایان هەیە، و دەستیان بەسەر پارەی دامەزراوە حکومییەکانی عێراقدا گرتووە لە دەرەوەی وڵات، یان دەستیان بەسەردا نەگرتووە لەیەکلاییکردنەوەی ڕەزامەندی، بە ڕێژەیەکی کەمتر لە سەرکی قەرزکە ببێ سوود، لە کاتێکدا کە ئیمتیاز دەدات بە گرێبەستکردن لەگەڵ وەزارەتەکانی دەوڵەت لە یەکەک لە پێژە حکومییەکان یان گرێبەستکاندا لە بەرامبەر ئەوەی لایەنی قەرزدەر تەواوی بەی قەرزکە و بەرژەوەندییەکانی دابەزێنێت، و پووچەڵکردنەوەی ئەو داوایەی کە تەمارکراوە.

ب. هەموارکردنەوەی بڕگەی (2) بە خوێندنەوە: لیژنەکانی دانوستان و دانوستان لەلایەن لایەنە پێیوەندیدارەکانەوە بە سەرپەرشتی وەزارەتی داد بەڕێوەدەچن. تایبەتە بە بەدواداچوون بە داوای یاسایی بیانی و هەر کێیسێک بە تاک دەخرێتە بەردەم ئەنجومەنی وەزیران بە پەسەندکردنی.

ج. بەردەوامی جێبەجێکردنی بڕیارنامەی ژمارە ٤٨ی کابینەی ٢٠١٨.

2. بە لەبەرچاوگرتنی بڕچوونی بەشی یاسایی لە ئەمینداریەتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران.

لە ڕاگەیەندراوەکەدا هاتووە کە دانیشتنەکە پەسەندکردنی ئەمانەی خوارەوەی لەخۆگرتبوو:

یەکەم: هەوەشاندنەوەی ڕاسپاردەکانی شەشمین کەبوونەوەی ڕەکەوتنی چوارچێوەی چینی کە بە بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (24006 ساڵی 2024) دەرچووە.

دووەم: هەوەشاندنەوەی بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (24059 ساڵی 2024) سەبارەت بە تەواوکردنی کەگای نوێی ناسرێ و بینای قوتابخانە مەدەلەکان، کە لەلایەن ڕەکەوتنی چینییەوە پارەی بە دابینکراوە.

سێیەم: پەسەندکردنی ئەو پڕۆژانەی کە بە بڕیاری (24130ی ساڵی 2023ی ئەنجومەنی وەزیران) پەسەند کراون، بە تەرخانکردنی ساڵانە بەی (7059) ملیار دینار، لەبری (7137) ملیار دینار، کە واژەی لیژنەکەی لەسەر.

ئاماژەی بۆشکرد، لەماوەی دانیشتنەکەدا دەنگ لەسەر ئەمانەی خوارەوە دراوە:

1. سەینەوەی پڕۆژەی (دروستکردنی یاریگایەکی نوودەوەتی لە سەنتەری پارێزگای نەینەوا بە تێچووی (22,813,000,000 دینار)، بە پشتبەستن بەو ڕاپۆرتە تەکنیکیانەی لەلایەن فەرمانگەی ڕاوێژکارییەوە دەرچووە، سەر بە کەلەژری ئەندازیاری لە زانکۆی المستەنسریە، کە… لەخەدەگرێت ڕاسپاردەی لابردنی پێکهاتەکە بەتەواوی لەگەڵ بناغەکان، هەروەها ڕاسپاردەی دەستەی ڕاوێژکاری/ ڕاوێژکاری پارێزگار بە کاروباری تەکنیکی، پەسەندکردنی ڕای فەرمانگەی ڕاوێژکاری زانکۆی المستەنسریە، بە ڕووخاندن و لابردنی تەواوەتی بناغەکان ، بە لەبەرچاوگرتنی ئەو بڕە پارەیەی کە لە پرۆژەی پەشوودا خەرج کراوە و بەی تەواوکردنی کارەکان، هەروەها گواستنەوەی بڕە پارەی دانراوەکان بە سەر حسابی پڕۆژەکە دوای سەینەوەی، بەپێی ئەو کەنتەڕە و ڕەنماییانەی کە لە وەزارەتی پلاندانان دەرچووە.

2. بە لەبەرچاوگرتنی داواکاری بە خستنەڕووی پڕۆژەی دامەزراندنی یاریگای ناوەندی نەینەوا لەگەڵ هەڵەکی وەرزشی داخراو لە لای ڕاستی موسڵ بەشێوەیەکی کلیل بەدەست، لە چوارچێوەی پڕۆژەکانی پارێزگا بە ساڵی 2023 (هەموارکراوی خشتەی E) کە لە بودجەی گشتی فیدراڵیدا دیاری کراوە یاسای (13ی ساڵی 2023)، بە کەی گشتی بەی (36,200).000,000 دینار) دوای تەواوکردنی سەرجەم مەرجە پێویستەکانی لیستکردن.

3. پارێزگاری نەینەوا بەرپرسیارەتی تەواو لە ئەستۆ دەگرێت لە ڕاستی و دروستی ئەو زانیارییانەی کە ئاراستەی وەزارەتی پلاندانان دەکرێن.

لە ڕاگەیەندراوەکەی نووسینگەی ڕاگەیاندن هاتووە" سەبارەت بەو گرێبەستەی لەگەڵ کەمپانیای تەرماشی تورکی بە پڕۆژەی بینای قوتابخانەکان ئەنجامدراوە، ئەنجومەن بڕیارەکی دەرکرد کە پەسەندکردنی نوسراوی گرێنتی پەسەندکرد کە پێشتر پێشکەشی وەزارەتی پیشەسازی و کانزاکان کرابوو، بە هەمان گرێبەست لە دەرەوەی پلاتفۆرمی ئەلیکترۆنی بە نامەی گرێنتی، تاوەکو کەمپانیاکە نەختینەیی دارایی هەیە کە توانای گەیاندنەوەی نامەی گرێنتی، لەناو پلاتفۆرمی ئەلیکترۆنیدا.

ڕوونیشی کردەوە، ئەنجومەن بڕیارەکی دەرکرد بە پەسەندکردنی گرێبەستی وەزارەتی دارایی لەگەڵ فەرمانگەی ڕاوێژکاری زانستی لە وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی/زانکۆی بەغدا/کەلەژری زانست. بە تەواوکردنی سیستەمی مەدەرنکردنی سیستەمی بەڕێوەبردنی دارایی گشتی (IFMIS)، وەک ئیستسنایەک لە ڕەنماییەکانی جێبەجێکردنی گرێبەستە حکومییەکان (2 لە ساڵی 2014).

هەشداریشیدا لەوەی فرۆشتنی پارچە زەویە نیشتەجێبوونەکان کە لە موڵکی ژمارە (45373 تا 49551ز/21 حەیدەریە) دەست پێدەکات، ڕێزامەندی لەسەر دراوە بە فرۆشتن، کە دەکاتە (4176) پارچە زەوی، جیاکراوەتەوە لە ڕووبەری ئەو دوو پارچە زەویەی ژمارەیان پێدراوە (42062/1 و 42063/1)، ناحیەی (21) حەیدەریە.بە فەرمانبەرانی ئەمینداریەتی گشتی مەزاری پیرەزی حسێن، وەک ئیستسنای ڕێکارەکانی پێشکێشکردنی داواکاری گشتی، و لەسەر بنەمای بڕگەکانی یاسای فرۆشتن و کرێی پارەی دەوڵەتی ژمارە (٢١)ی ساڵی ٢٠١٣، وەک هەموار کراوە، و گۆڕینی بە سیستەمی تیروپشک، بەپێی کۆنترۆڵی ئەو کەسانەی کە سودمەند نین لە بەیارنامەی (٢٠ی ساڵی ٢٠١٩)ی ئەنجومەنی وەزیران. 4 و 15/یەکەم/A) لە یاسای پێشوودا سەبارەت بە فرۆشتن و بەکرێدانی پارەی دەوڵەت.

ئاماژەی بەوەشکرد، لە چوارچێوەی ڕێکخستنی کاری سەندیکاکان، ڕاسپاردەی ئەنجومەنی وەزاری بە گەشەپێدانی مرۆیی (24004B) بە ساڵی 2024 پەسەندکرا؛ کە بریتییە لە پابەندکردنی سەندیکای ئەندازیاران بە چارەسەرکردنی پرسی تەمارکردنی کێڵژ و بەشکانی ئەندازیاری و باوەڕپێکردنیان لەگەڵ سەندیکای ئەندازیاران.

هه ڕوه ها ڕایگه یاند که ئه نجومه ن ڕازی بووه به ڕێگه پێدان به به ڕێوه به ڕی گشتی ده سه ڵاتی گشتی باج بە دانوستاندن و ده ستپێکردنی پرۆژه یه کی ڕێککه وتن بە خێپاراستن له دوو باج و ڕێگریکردن له خێدزینه وه له باجه ی سپێنراو به سه ڕ داهات و سه ڕمایه له نێوان حکوومه تی کەماری عێراق و حکومەتی کەماری لاتفیا، بە پشتبەستن بە بڕگەکانی دەستوور، و بە دەسەڵاتدان بە وەزیری دارایی دەسەڵاتی دانوستان و واژێکردنی کۆتایی پێژۆی سەرۆکی هەیە.

لە کۆتایی بەیاننامەکەدا ئاماژە بە دانیشتنی ئەنجومەنی وەزیران کرا کە هاوکات پەسەندکردنی ڕێشنووسی یاسای پەسەندکردنی ڕێکەوتنی خزمەتگوزارییە ئاسمانییەکانی کەماری عێراق بوو لە نێوان حکومەتی کەماری عێراق و حکومەتی کەماری ئازەربەجان، وەڕەوانەکردنی بە ئەنجومەنی نوێنەران، بە پشتبەستن بە بڕگەکانی دەستوور.